

V O D I Č

za izradu Programa za zaštitu od zračenja u stomatološkim ordinacijama

Pravni osnov

Temeljem članka 18. Pravilnika o uvjetima za promet i korištenje izvora ionizirajućeg zračenja („Službeni glasnik BiH“ broj 66/10) svaki korisnik izvora zračenja mora posjedovati Program za zaštitu od zračenja u pisanom obliku. Sadržaj programa je definiran u članku 19. istog Pravilnika i razrađuje se u člancima 20 do 27.

Prilikom izrade Programa za zaštitu od zračenja u stomatološkim ordinacijama obratiti pažnju na članak 81 Pravilnika a uvjetima za promet i korištenje izvora ionizirajućeg zračenja.

Pri izradi Programa za zaštitu od zračenja u medicinskoj primjeni izvora ionizirajućeg zračenja potrebno je poštovati odredbe iz Pravilnika o zaštiti od zračenja kod medicinske ekspozicije („Službeni glasnik BiH“ br. 13/11).

Svi pravilnici Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost se nalaze na web stranici www.darns.gov.ba u dijelu "Propisi i dokumenti".

Uvodni dio programa za zaštitu od zračenja

U uvodnom dijelu Programa za zaštitu od zračenja navesti:

- ✓ Naziv i adresa stomatološke ordinacije
- ✓ Primjena programa (*navesti tko je obavezan primjenjivati program prilikom sveke ekspozicije*)
- ✓ Dostupnost programa (*navesti na koji način će program biti dostupan svim uposlenim u stomatološkoj ordinaciji*)
- ✓ U uvodnom dijelu navesti i sadržaj programa za zaštitu od zračenja
 1. Plan organizacijske strukture
 2. Program za monitoring radnog mjesta
 3. Program osiguranja kvalitete (QA)
 4. Radni i sigurnosni postupci
 5. Plan za izvanredne situacije
 6. Sustav evidencije podataka

1) Plan organizacijske strukture

U ovom dijelu je potrebno navesti sljedeće:

- odgovorna osoba u stomatološkoj ordinaciji (*vlasnik licence*),
- sve izvore zračenja sa podacima o proizvođaču, modelu i serijskom broju uređaja,
- prosječno tjedno opterećenje uređaja – broj ekspozicija,
- nabrojati postojeću zaštitnu opremu za uposlenike i pacijente

- osoba odgovorna za zaštitu od zračenja, njene obveze i ovlaštenja na temelju zakonske regulative (*članak 6. Pravilnika o uvjetima za promet i korištenje izvora zračenja*),
- sve profesionalno izložene osobe (stalno uposlene i povremeno uposlene) koja obavljaju djelatnost sa izvorima ionizirajućeg zračenja (*nadležne doktore i osobe koje koriste izvore ionizirajućeg zračenja*) sa njihovom stručnom spremom, radnim iskustvom i vrstom poslova koji su im povjereni;

2) Program za monitoring radnog mjesta

Podatke za ovaj dio uzeti iz izvješća o monitoringu radnog mjesta koji je obavio autorizirani tehnički servis.

- ✓ U ovom poglavlju treba navesti sljedeće podatke :
 - *Navesti da autorizirani tehnički servis obavlja monitoring radnog mjesta;*
 - *Navesti da autorizirani tehnički servis obavlja personalnu dozimetrijsku kontrolu i osobe koje su prijavljene na dozimetrijsku kontrolu;*
 - *Navesti prostorije u kojima se obavlja djelatnost sa izvorima ionizirajućeg zračenja (npr. postoji odvojena prostorija za rtg uređaj, ili rtg uređaj se koristi u glavnoj prostoriji koja je dovoljno velika da se može udaljiti najmanje 3 metra od rtg cijevi u smjeru suprotnom od smjera primarnog snopa).*
- ✓ U ovom poglavlju također treba navesti sljedeće:
 - Navesti kako su označene prostorije gdje su izvori ionizirajućeg zračenja;
 - Navesti kako su označeni izvori ionizirajućeg zračenja;
 - Navesti signalne i sigurnosne uređaje kao i uređaje za fizičku sigurnost izvora;
 - Navesti tko vrši navedena mjerenja (*naziv tehničkog servisa*);
 - Navesti plan monitoringa radnog mjesta prema članku 21. Pravilnika o uvjetima za promet i korištenje izvora zračenja (*vremensko razdoblje.*)

3) Program osiguranja kvalitete (QA)

- Navesti da li se postupa sukladno preporukama proizvođača uređaja;
- Navesti da li autorizirani tehnički servis obavlja kontrolu kvalitete uređaja i zaštitne opreme;
- Navesti vremensko razdoblje obavljanja kontrole kvalitete na temelju Aneksa 1.3 Pravilnika o zaštiti od ionizirajućeg zračenja kod medicinske ekspozicije;
- Da li postoji ugovor s drugim ustanovama ili ekspertima za zaštitu od zračenja, ukoliko postoji navesti kraći sadržaj ugovora.

4) Radne i sigurnosne procedure (u medicinskoj primjeni)

U ovom poglavlju treba navesti sljedeće procedure:

- ✓ Procedure za korišćenje osobne zaštitne opreme (za uposlene i za pacijente)

(Navesti način kako i koju zaštitnu opremu moraju koristiti profesionalno izložene osobe za pojedinu proceduru. Također mora se napisati procedura za zaštitu pacijenata- kada, kako i koja vrsta zaštitne opreme se treba koristiti);

- ✓ Personalni monitoring
Napisati proceduru korištenja dozimetara (*navesti koja se vrsta dozimetara koristi - TLD, kada, kako i na kom mjestu se nose dozimetri*)
- ✓ Procedure za zaštitu trudnica i dojilja
Napisati proceduru za zaštitu trudnica i dojilja;
- ✓ Procedure za pridržavanje pacijenta
Napisati proceduru za pridržavanje pacijenata;
- ✓ Procedure za obuku novih uposlenika (*Vršiće se po planu i programu obuke profesionalno izloženih lica odobrenom od strane Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost*);
- ✓ Procedure za fizičku sigurnost izvora zračenja
(Ovdje je bitno navesti procedure kako je izvor osiguran, odnosno kakva je fizička zaštita, mjere ograničavanje pristupa i mjere za minimiziranje mogućnosti krađe ili neautorizirane uporabe izvora zračenja).

5) Plan za izvanredne situacije

- Navesti kako postupiti kod izvanredne situacije, npr. požara, poplave, neovlaštene uporabe izvora, kvara na uređaja dok je u uporabi, itd.
- *(Isključiti uređaj koji proizvodi ionizirajuće zračenje iz električnog napajanja i odmah obavjestiti osobu odgovornu za zaštitu od zračenja, vlasnika licence, tehnički servis, Agenciju);*
- Navesti osobe koje su odgovorne za poduzimanje mjera u slučaju izvanredne situacije (*npr. osoba odgovorna za zaštitu od zračenja*).

6) Sustav evidencije podataka

U ovom poglavlju navesti na koji način se vodi evidencija (npr. u arhivi, u digitalnom obliku, itd.) i o čemu se vodi evidencija , a posebno:

- ✓ O prijemu, transferu, korištenju i dispoziciji svih izvora zračenja
(Navesti tko i na koji način vodi evidenciju);
- ✓ O modelima i serijskim brojevima svih izvora zračenja, upravljačkih uređaja
(Svaki izvor treba imati svoju evidenciju sa potrebnim podacima);

- ✓ O rezultatima personalne dozimetrije
(Evidencija se vodi za svaku profesionalno izloženu osobu);
- ✓ O monitoringu radnog mjesta
(Svaki izvršeni monitoring radnog mjesta mora biti evidentiran za svaki izvor);
- ✓ O rezultatima kontrole kvaliteta izvora zračenja
(Svaka izvršena kontrola kvalitete izvora zračenja mora biti evidentirana);
- ✓ O obuci uposlenih
(Ovisno od vrste obuke osoba odgovorna za zaštitu od zračenja mora voditi evidenciju o obuci za svaku profesionalno izloženu osobu);
- ✓ O ispitivanjima, kalibracijama, održavanju i modifikacijama uređaja
(Mora se voditi evidencija o svim održavanjima i promjena, kao i o kalibraciji i ispitivanju izvora zračenja);

Napomena:

Program za zaštitu od zračenja mora biti potpisan od strane vlasnika licence i ovjeren pečatom.